

освіти у висококвалікованих працівників спричинить зниження конкуренції на ринку праці, а отже і можливість економити на власній освіті для низькоквалікованих.

У результаті зниження загального рівня освіти відбувається заміна людської праці капіталом, що утворює нове коло безробіття і вимушує уряд збільшувати трансферти для зниження соціальної напруги. Альтернативою «кола безробіття» може стати розвиток інструментів фондового ринку, що ринковим шляхом, збільшуючи рівень освіти, дозволить перерозподіляти дохід в умовах зростаючої автоматизації.

Список використаних джерел

1. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш Формат. 2019. 608 с.
2. The robot that takes your job should pay taxes, says Bill Gates. URL: <https://qz.com/911968/bill-gates-the-robot-that-takes-your-job-should-pay-taxes/>
3. Право, законодательство и свобода: Современное понимание либеральных принципов справедливости и политики / Фридрих Август фон Хайек ; пер. с англ. Б. Пинскера и А. Кустарева под ред. А. Кuryева. — М.: ИРИСЭН, 2006. 644 с.
4. Spence M. Job Market Signaling // The Quarterly Journal of Economics, Vol. 87, No. 3. (Aug., 1973), pp. 355-374.

Кириллюк В.В.

к.е.н.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний етап розвитку економіки в більшості країн світу можна охарактеризувати як «епоха інновацій» чи «цифрова економіка». У цифровій економіці є чимало переваг, які стосуються практично всіх напрямів соціально-економічного розвитку суспільства. Зокрема, вона знижує вартість платежів і відкриває

нові джерела доходів. Наприклад, в онлайні вартість наданих послуг нижча ніж в традиційній економіці, що можливо, перш за все, за рахунок зниження затрат на просування, а самі послуги – як державні так і приватні стають доступнішими.

Соціальний капітал в умовах цифрової економіки також піддається впливу нових інформаційних технологій та тенденцій розвитку такої економіки. Потрібно підкреслити, що соціальний капітал – унікальна міждисциплінарна категорія, яка є об'єктом дослідження соціології, економіки, психології, філософії та заснована на приналежності індивіда до певної соціальної групи, соціальній згуртованості та довірі. Спільнота, всередині якої існує повне порозуміння, розділяє певні цінності, є соціально згуртованою, взаємно толерантною, здатна діяти більш ефективно, добиватись вирішення поставлених цілей організації та позитивно впливати на інші форми капіталу [1, с. 327].

Економічно розвинені країни світу використовують концепції соціального капіталу і соціальної згуртованості для активізації напрямів соціально-економічного розвитку. Те ж саме відбувається у провідних компаніях світу – соціальний капітал став основою успіху цих компаній на ринку. Адже саме він є основою для економічного розвитку компаній та створює додану вартість.

Саме поняття соціального капіталу організації, яке ми зустрічаємо в сучасних наукових працях можна трактувати як неформальні відносини між працівниками і колективами з приводу перетворення соціального потенціалу на трудовий потенціал працівників, який, у свою чергу, реалізується в людський капітал, забезпечуючи збільшення доданої вартості. Характер соціальної мережі залежить від учасників соціальних контактів (працівників), їх активності, стилю управління, корпоративної культури тощо. Соціальний капітал опосередковано впливає на економічну ефективність праці завдяки збільшенню трудового потенціалу, що, в свою чергу, може забезпечити конкурентні переваги і збільшити прибуток організації за рахунок соціальної активності [3, с. 470].

При розгляді кількості і якості соціальних зв'язків членів організації звичайно беруть до уваги зв'язки, що виходять за її ме-

жі. Це обумовлене тим фактом, що кожна організація зацікавлена у своєму самозбереженні, яке забезпечується залученням усіх доступних ресурсів. Однак, використання соціальних мереж для одержання додаткових ресурсів усередині організації може привести до певного розбалансування її внутрішньої структури. Будь-яка організація складається з окремих елементів (підрозділів), які в ідеалі повинні працювати спільно. У цьому випадку джерелом соціального капіталу є норми, що сприяють об'єднанню окремих співробітників і підрозділів організації та організують їхні колективні дії в інтересах досягнення загальних для них цілей. Таке бажання виникає на основі цінностей, які розділяються всіма членами організації.

Соціальний капітал мобілізує внутрішні та зовнішні ресурси організації, роблячи їх доступними завдяки діловим або особистим мережам окремих членів колективу. Без соціального капіталу, налагоджених зв'язків компанії з ближнім і дальнім середовищем ці ресурси залишилися б незадіяними або задіяними не повністю [2, с. 151].

В умовах цифрової економіки соціальний капітал набуває таких характерних рис:

- соціальний капітал є однією із форм капіталу (поряд з фізичним, людським, інтелектуальним та ін.);
- соціальний капітал є нематеріальною формою капіталу, суспільним ресурсом;
- основою формування соціального капіталу є мережа соціальних зв'язків, соціальна згуртованість, сукупність етичних норм та довіра;
- соціальний капітал є багатофункціональним;
- соціальний капітал вирізняється низьким ступенем формалізації;
- соціальний капітал пов'язаний з можливістю отримувати певні переваги або досягати певних результатів, а отже, є продуктивним;
- у процесі свого невикористання, соціальний капітал втрачається, обсяги його зменшуються.

Розвиток цифрових технологій здебільшого позитивно впливає на соціальний капітал – його якість та процес формування.

Здебільшого соціальні мережі, які засновані на сучасних інноваційних технологіях сприяють розширенню соціальних контактів та зв'язків між співробітниками, компаніями. Оскільки саме зв'язки є ключовим елементом формування цієї унікальної міждисциплінарної категорії, то можна констатувати, що його розвиток відбувається на абсолютно новому якісному рівні, сприяючи накопиченню, ліквідності та конвертації соціального капіталу.

Список використаних джерел

1. Гриненко А.М., Кирилюк В.В. Соціальний капітал: сутність та генезис його трактування. Соціально-трудові відносини: теорія та практика . - 2017. - № 2. - С. 321-328.

2. Кочума І. Ю. Соціальний капітал як чинник підвищення ефективності використання економічного потенціалу. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2014. № 40. С. 146-154.

3. Мазіна Н.Є. Соціальний капітал організації: структура, аналіз, підходи до виміру. Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: збірник наукових праць ДонДУУ. Том XV. Серія «Спеціальні та галузеві соціології». 2014, № 281. С. 462-473.

Кравець О.В.

к.е.н., доцент

Інститут економіки

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Враховуючи, Європейський напрям розвитку України, життєво необхідним для країни постає питання дослідження цифрової економіки та суспільства. Для держав - членів Європейського союзу існує відповідний рейтинг Індекс цифрової економіки та суспільства.

Індекс цифрової економіки та суспільства - це онлайн-інструмент для вимірювання прогресу держав-членів Європейського союзу в напрямку цифрової економіки та суспільства [5]. Як такий, він об'єднує набір відповідних індикаторів про поточ-